

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

◀ 0

0 0 0 0 0 0

УДК 336.276.4

*К. Г. Заборовець,
Здобувач Національної академії управління
М. О. Жернов,
Директор з розвитку Private Banking ПАТ "Діамант Банк"*

ТЕРМІНОЛОГІЯ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ ЯК МАКРОЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ

*K. G. Zaborovets,
Applicant National Academy of Management
M. O. Zhernov,
Head of Private Banking development "PSC Diamant Bank"*

TERMINOLOGY OF THE STATE DEBT AS MACROECONOMIC CATEGORY

Проведено порівняльну характеристику визначення різними науковцями понять «державний борг» та похідних від управління ним, які регламентовані законодавством та підходами згідно світового досвіду.

Розглянуто форми державного боргу та етапи його формування в контексті поточного розвитку економіки України. Подано недоліки та переваги визначень провідних науковців за тематикою державного боргу та детерміновано бажане поле для удосконалення розглянутої проблематики.

Different scientists determined a comparative description of «public debt» definition and derivatives from its management, which are regulated by legislation and approaches according to world experience.

The forms of public debt and the stages of its formation in the context of the current economic development of Ukraine were described. The lacks and advantages of leading scientist's definitions in the subject of public debt were presented and the desired field for improvement of the considered issue has been determined.

Ключові слова: державний борг, державне регулювання, державна заборгованість, обслуговування боргу, механізм формування, державна підтримка, управління.

Keywords: government debt, state regulation, public debt, debt servicing, mechanism of formation, state support, management.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Україна перебуває на стадії системних змін в управлінні державою в цілому (йде процес децентралізації влади) та перебудови системи організації фінансової та бюджетної діяльності зокрема. Зрозуміло, що при отриманні більш суттєвих владних повноважень на рівні областей, міст та селищ встане питання й про розпорядження фінансовими потоками та впливу

на формування та використання бюджетів відповідних територій. При підготовці Бюджетного кодексу України, ця проблема розглядалась та зводиться до підвищення бюджетної самостійності місцевих органів влади та збільшення доходів місцевих бюджетів. Однак, розпорошення бюджетних надходжень не дає змоги створити бюджетну систему, що сприяє відповідальному виконанню функцій публічної влади та ефективному використанню ресурсів економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значна кількість сучасних досліджень, що розглядають проблематику поняття «державний борг» розглядалося наступними авторами та прив'язують його до таких питань як, питання економічної безпеки, розглянуті Кучер Г. І., та Бондарук Т.Г., прогнозування дефолту Заверуха І.Б. та Василюшин Р., макроекономічного аналізу економіки країни чи регіону – Чуба Н.В. та Онищук Я.В.

Важливою обставиною є розгляд проблеми боргів Коби С.С. та Зражевською Н.В. в контексті загальної небезпеки їх нарощування

Багато авторів аналізують державний борг як комплексне поняття, але найбільш частим є аналіз поняття державного боргу в зв'язку з управлінням місцевими бюджетами Столяр Ю. та Козюк В., бюджетами країн на макрорівні Мохнаткиною Л.

Метою статті є літературний огляд понятійного апарату категорії державного боргу з виокремленням принципів його формування та обслуговування в сучасному контексті макроекономічного розвитку країни.

Виклад основного матеріалу. Державний борг є важливим інструментом розвитку економіки сучасної країни. Для урядів переважної більшості країн світу питання полягає не в тому використовувати цей інструмент чи ні, а в тому як його використовувати ефективно та з мінімальними ризиками для економіки. Ефективність використання запозичень є важливим економічним завданням, бо при умові платності таких ресурсів їх неефективне використання не стимулює економіку країни, а навпаки, виступає як додатковий зовнішній видаток. Тому важливим є забезпечення чітких планів використання отриманих шляхом нарощування державного боргу ресурсів, контроль їх використання та повернення. Тобто, будь-яке запозичення окрім позитивного та стимулюючого ефекту містить в собі й невизначений рівень ризику, який повинен бути ідентифікованим.

Так Козюк В. В. досліджує проблему державного боргу у системному зв'язку з макроекономічним середовищем ринкової трансформації. Він впроваджує загальнотеоретичні положення (обґрунтовує необхідність та закономірність розвитку державного боргу на етапі здійснення ринкових реформ). Автором було доведено, що процеси утворення боргу зумовлюються характером ринкових змін. При цьому державний борг, як макроекономічний індикатор не є визначальним показником при оцінці боргового тягаря. А ключовим критерієм є вартісні та структурні параметри державного боргу, тобто питома вага видатків на його обслуговування та погашення у структурі видатків бюджету у відповідний період [1].

Використання системного підходу є важливим і надає дослідженню та його результатам всеосяжного характеру. Дійсно «державний борг» країни існує не окремо, а є складовою макроекономічного середовища, і дійсно, специфікою України було те, що державний борг почав створюватись та накопичувався в ситуації трансформації економіки, політичної системи, соціальних відносин, що були визвані становленням молодшої держави.

Василюшином Р. Н. показано зв'язок бюджетного дефіциту та державного боргу, встановлено взаємозв'язок боргового фінансування та процентної ставки, розкрито механізми впливу процентної ставки на експортні та імпорتنі операції в країні, з'ясовано вплив боргової кризи на здійснення бюджетної політики, визначено кореляцію основних складових державного боргу та розроблено обґрунтований прогноз безпечних меж державного боргу України. Крім того, дана характеристика фінансовій допомозі країн – донорів та фінансових організацій, виявлено і оцінено принципи фінансової політики України щодо зменшення залежності держави від міжнародних фінансових організацій та іноземних держав в частині залучення зовнішніх джерел фінансування бюджетного дефіциту, досліджено варіанти реалізації боргової стратегії, обґрунтовано оптимальну величину зовнішньої заборгованості щодо основних макроекономічних показників. При цьому спостерігається що завищена вартість гривні та 50-ти відсоткова конверсія валютного прибутку призводять до здешевлення імпорту, а сама конверсія виступає в ролі прихованого податку на експорт [2].

Дефіцит бюджету та темп нарощування державного боргу взаємопов'язані поняття. З іншого боку цікавим здобутком є осмислення факту, що фінансова допомога міжнародних організацій, яка з одного боку надається для підтримки країни та зниження негативних наслідків трансформаційних перетворень, які відбувались в Україні має і той вплив, що економіка країни опадає в залежність від зовнішніх фінансових «ін'єкцій», а політична самостійність країни стає сумнівною.

Бондарук Т. Г. досліджувалося вирішення проблем управління державним боргом та описують основні особливості і тенденції його формування в умовах мінливої економіки України. Найбільш суттєві отримані наукові результати полягають у визначенні об'єктивної необхідності виникнення державного боргу як складової державних фінансів України на сучасному етапі, визначенні факторів впливу на зростання державного боргу, головними з яких вважається: існування бюджетного дефіциту в 1992 – 1999 роках, недосконалий механізм використання коштів залучених на внутрішньому та зовнішньому ринках, кризи економіки.

Окремі пропозиції науковців сконцентровані на періодизації етапів формування внутрішнього державного боргу: перший етап – залучення прямих кредитів Національного банку України, другий етап – випуск та розміщення облігацій внутрішньої державної позики [3].

Встановлення основних етапів формування зовнішнього державного боргу України було сформовано за такою хронологією: перший етап – утворення зовнішнього боргу шляхом надання урядових гарантій по іноземних кредитах, другий етап – залучення кредитів міжнародних фінансових організацій [3].

Схематично етапи формування державного боргу України представлено на рис. 1.

Рис. 1. Основні етапи формування державного боргу України

З одного боку зазначена «об'єктивність» виникнення державного боргу є доведеним фактом. З іншого, історичні приклади наводять на думку, що в принципі і в умовах ізоляції, без зовнішніх запозичень, країни можуть розвиватись і показувати непогані результати. Хоча такі країни і не обмежені в можливостях створювати внутрішні державні борги. Питання в тому, що в інформаційному полі є досить виражена асиметрія щодо результатів функціонування економік країн в умовах відсутності зовнішніх запозичень.

Дані країни зазвичай подаються як ізгої, об'єктивної інформації ні про рівень розвитку їх економік, ні про реальний рівень життя, ні про масштаби використання такими країнами внутрішніх фінансово-кредитних механізмів для створення та підтримання якихось об'ємів державних боргів, ні про об'єми виробництва в таких країнах немає. Тому висновок щодо «об'єктивності» виглядає обґрунтованим лише в разі відкидання факту наявності в сьогоденні і в минулому таких прикладів[7]

На думку Кучер Г. поняття «державний борг» є економічними відносинами між державою-позичальником та її кредиторами з приводу перерозподілу позикових капіталів та вартості ВВП позичальника.

Тлумачення поняття «державна заборгованість» пропонується автором як – економічні відносини між державою та іншими учасниками суспільного відтворення, що пов'язані з необхідністю відшкодування коштів за надані кредити, виконані роботи, надані послуги та з виконанням взятих державою економічних й соціальних зобов'язань.

Згідно Кучер Г. сутністю поняття «управління державним боргом» є розгляд його як складової управління фінансово-кредитною системою держави в широкому та вузькому трактуванні [6].

Заверуха І. приділяючи особливу увагу правовим питанням регулювання державного боргу пропонує комплексне, узагальнене монографічне дослідження теоретичних та практичних проблем правового регулювання державного боргу. Дістало обґрунтування чітке розмежування категорій «державний кредит» та «державний борг» з огляду на правову природу цих понять, їх правові наслідки та правову регламентацію.

Загальнотеоретичне правове визначення категорії «державний борг» як системи фінансових зобов'язань держави має встановлені принципи:

- 1) здійснення запозичень державою;
- 2) надання державою гарантій щодо зобов'язань третіх осіб;
- 3) виникнення боргових зобов'язань, прийнятих на себе державою відповідно до чинного законодавства;
- 4) формування сум бюджетних асигнувань, перерахованих із порушенням строків чи у неповному обсязі, сум компенсації за несвоєчасну чи неповну виплату суми платежів юридичним та фізичним особам, що оформлено у відповідному нормативно-правовому акті як боргове зобов'язання країни [3].

За результатами досліджень Смоляр Ю. О. запропоновано авторське визначення поняття «механізм формування державного боргу» як системи, що визначає порядок залучення коштів для фінансування державних видатків на засадах державного кредиту і передбачає економічне, організаційне, правове та інформаційне забезпечення цього процесу [9].

Зражевська Н. В., проводячи дослідження характеристик зовнішнього державного боргу у фінансовій системі України, пропонує в сукупності вирішити важливе наукове завдання – виявити напрямки впливу зовнішнього державного боргу України на фінансову систему держави в контексті вдосконалення його механізму управління та обслуговування.

Розкриття теоретичних засад зовнішнього державного боргу з позицій державного кредиту, дозволяє пояснити використання інституту зовнішнього державного боргу у фінансовій системі України для забезпечення реалізації цілей фінансової політики держави, що направлені на досягнення структурної перебудови національної економіки, технологічного переозброєння державних підприємств з метою підвищення їх конкурентоздатності на національному та світовому ринках[3].

Чуба Н. В. в ході дослідження на макроекономічному рівні поняття державного боргу в перехідній економіці України вводить у науковий обіг поняття «боргової спіралі», під яким розуміється механізм щоразу більшого нагромадження державного боргу у результаті фінансування бюджетного дефіциту за умови відсутності ефективної системи управління державним боргом у часовому проміжку. Автором на основі проведеного кореляційного аналізу визначено тісний

взаємозв'язок між динамікою державного боргу і ВВП в умовах трансформаційного спаду та обґрунтовує доцільність стимулювання економічного зростання збільшенням державних позик.

Дійсно цікавою думкою, яка задає конкретний напрям подальшому дослідженню є те, що поняття «державний борг» пов'язується з механізмом перерозподілу ВВП країни-позичальника. Якщо більш глибоко розглянути питання нарощування державних боргів, то розуміння частка ВВП що перерозподіляється шляхом обслуговування державного боргу прямо пов'язана з об'ємом самого державного боргу й умов його залучення [10].

Важливою для дослідників характеристикою державних боргів є форма в якій вони виникли і обслуговуються державою. Державні борги можуть існувати в різних формах. Схематично можливі форми державного боргу представлені на рис. 2

Форми державного боргу				
кредитні угоди і договори з кредитними організаціями, іноземними державами та міжнародними фінансовими організаціями на користь зазначених кредитів	державні цінні папери, випущені від імені країни-позичальника з метою оперативної підтримки ліквідності і стану платіжного балансу	договори про надання державних гарантій країни-позичальника, договори поруки щодо забезпечення зобов'язань третіми особами	Переоформлення боргових зобов'язань третіх осіб в державний борг країни-позичальника на основі її законів та залучення коштів у населення	угоди і договори країни-позичальника про пролонгації та реструктуризації боргових зобов'язань країни-позичальника минулих років

Рис. 2. Форми державного боргу

Джерело: [8]

В ході досліджень Коби С. С. системно проаналізовано причини і напрями впливу змін об'ємів державного боргу на макроекономічну стабільність; показано необхідність розроблення стратегії управління державним боргом, орієнтованої на структурне реформування економіки. Дослідницею здійснено огляд стану кредитної взаємозалежності в сучасній світовій економіці, проведено аналіз зростання зовнішньої заборгованості та поведінки країн-позичальників напередодні і під час дефолту [7].

Актуальності набуває вдосконалення теоретичних моделей побудови оптимальних рішень боргової політики, яка демонструє залежність обсягу повторних запозичень, реструктуризованої частки боргу і потенційного розміру списання зобов'язань від ймовірності та сили фінансового спаду в дебітора, а також від ймовірності та рівня фінансового підйому за сприятливого розвитку подій.

Даний тезис набуває особливої актуальності в умовах сьогодення, коли Україна перебуваючи під впливом внутрішніх і зовнішніх політичних і економічних акторів потрапила в ситуацію неможливості обслуговувати державний борг без нарощування його об'єму.

Онищук Я. В. досліджено вплив державного боргу на економічний і соціальний розвиток держави, виявлено основні тенденції його формування та запропоновано новітні методи управління державним боргом, які дозволять підвищити ефективність мобілізації і управління фінансовими ресурсами, що залучаються на умовах державного кредиту [8].

До факторів, які зумовлюють необхідність формування внутрішнього та зовнішнього державного боргу, визначають обсяги запозичень, зокрема, розмір дефіциту державного бюджету, сальдо платіжного балансу, стабільність грошової одиниці, рівень інфляції, потреба у фінансових ресурсах для структурної перебудови економіки.

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

В ході дослідження було встановлено зв'язок між об'ємом державного боргу та економічною стабільністю, що є важливим при подальших дослідженні та розробці моделей поведінки в передефолтних ситуаціях.

В ході критичного аналізу понятійного апарату тематики державного боргу проведено обґрунтування економічної природи і сутності державного боргу в умовах перехідної економіки, постійний розвиток якої передбачає залучення вільних грошових коштів як в середині країни, так і за її межами для задоволення фінансових потреб держави.

Обґрунтовано необхідність удосконалення актуальних методів визначення впливу державного боргу на стабілізаційні процеси в економіці, що дозволяє приймати оперативні рішення при втіленні боргової політики.

Література.

1. Бондарук Т.Г. (http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&)

S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%91%D0%BE%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%83%D0%BA%20%D0%A2.%D0%93.\$) Державний борг України: механізм управління та обслуговування: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.04.01 / Т.Г. Бондарук ; Наук.-дослід. фінанс. ін-т при М-ві фінансів України. — К., 2001. — 19 с. — укр.

2. Василюшин Р.Н. ([http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D0%B8%D1%88%D0%B8%D0%BD%20%D0%A0.%D0%9D.\\$](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D0%B8%D1%88%D0%B8%D0%BD%20%D0%A0.%D0%9D.$)) Економічна політика в управлінні державним боргом України: Автореф. дис... канд. наук з держ. управління: 25.00.05 / Р.Н. Василюшин ; Укр. Акад. держ. упр. при Президентові України. — К., 2000. — 17 с. — укр.

3. Зражевська Н.В. ([http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%97%D1%80%D0%B0%D0%B6%D0%B5%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%9D.%D0%92.\\$](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%97%D1%80%D0%B0%D0%B6%D0%B5%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%9D.%D0%92.$)) Зовнішній державний борг у фінансовій системі України: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.04.01 / Н.В. Зражевська ; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2006. — 20 с. — укр.

4. Заверуха І. Б. ([http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%97%D0%B0%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%83%D1%85%D0%B0%20%D0%86.%D0%91.\\$](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%97%D0%B0%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%83%D1%85%D0%B0%20%D0%86.%D0%91.$)) Проблеми правового регулювання державного боргу України: Автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / І.Б. Заверуха ; Ін-т законодавства Верхов. Ради України. — К., 2007. — 40 с. — укр.

5. Козюк В.В. ([http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%9A%D0%BE%D0%B7%D1%8E%D0%BA%20%D0%92.%D0%92.\\$](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%9A%D0%BE%D0%B7%D1%8E%D0%BA%20%D0%92.%D0%92.$)) Державний борг України у перехідній економіці: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.01.01 / В.В. Козюк ; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. — Л., 2000. — 17 с. — укр.

6. Кучер Г.В. ([http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%9A%D1%83%D1%87%D0%B5%D1%80%20%D0%93.%D0%92.\\$](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%9A%D1%83%D1%87%D0%B5%D1%80%20%D0%93.%D0%92.$)) Управління державним боргом: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.04.01 / Г.В. Кучер ; Київ. нац. екон. ун-т. — К., 2002. — 19 с. — укр.

7. Коба С.С. ([http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%9A%D0%BE%D0%B1%D0%B0%20%D0%A1.%D0%A1.\\$](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%9A%D0%BE%D0%B1%D0%B0%20%D0%A1.%D0%A1.$)) Управління державним боргом України (регулювання діяльності із здійснення запозичень): Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.02.03 / С.С.Коба ; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. — Л., 2002. — 19 с. — укр.

8. Онищук Я.В. ([http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%9E%D0%BD%D0%B8%D1%89%D1%83%D0%BA%20%D0%AF.%D0%92.\\$](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%9E%D0%BD%D0%B8%D1%89%D1%83%D0%BA%20%D0%AF.%D0%92.$)) Державний борг України в умовах ринкової трансформації економіки: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.04.01 / Я.В. Онищук ; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2002. — 19 с. — укр.

9. Смоляр Ю.О. ([http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%A1%D0%BC%D0%BE%D0%BB%D1%8F%D1%80%20%D0%AE.%D0%9E.\\$](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%A1%D0%BC%D0%BE%D0%BB%D1%8F%D1%80%20%D0%AE.%D0%9E.$)) Механізм формування державного внутрішнього боргу України: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.04.01 / Ю.О. Смоляр ; Нац. акад. держ. податк. служби України. — Ірпінь, 2004. — 15 с. — укр.

10. Чуба Н.В. ([http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%A7%D1%83%D0%B1%D0%B0%20%D0%9D.%D0%92.\\$](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%A7%D1%83%D0%B1%D0%B0%20%D0%9D.%D0%92.$)) Макроекономічний аналіз державного боргу в перехідній економіці України: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.01 / Н.В. Чуба ; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. — Л., 2006. — 20 с. — укр.

References.

1. Bondaruk, T.G. (2001), "State debt of Ukraine: management and service mechanism", Ph.D. Thesis, 08.04.01, Nauk.-doslid. finans. in-t pry M-vi finansiv Ukrainy, Kyiv, Ukraine, p. 19.
2. Vasylyshyn, R.N. (2000), "Economic policy in the management of public debt of Ukraine", Ph.D. Thesis, 25.00.05, Ukr. Akad. derzh. upr. pry Prezidentovi Ukrainy, Kyiv, Ukraine, p. 17.
3. Zrazhevska, N.V. (2006), "External State Debt in the Financial System of Ukraine", Ph.D. Thesis, 08.04.01, Kyiv. nats. un-t im. T.Shevchenka, Kyiv, Ukraine, p. 20.
4. Zaverukha, I. B. (2007), "Problems of Legal Regulation of the State Debt of Ukraine", Ph.D. Thesis, 12.00.07, In-t zakonodavstva Verkhov. Rady Ukrainy, Kyiv, Ukraine, p. 40.
5. Koziuk, V.V. (2000), "State debt of Ukraine in transition economy", Ph.D. Thesis, 08.01.01, Lviv. nats. un-t im. I.Franka, Lviv, Ukraine, p. 17.

6. Kucher, H.V. (2002), "Public Debt Management", Ph.D. Thesis, 08.04.01, Kyiv. nats. ekon. un-t., Kyiv, Ukraine, p. 19.
7. Koba, S.S. (2002), "Management of the State Debt of Ukraine (Regulation of Borrowing Activities)", Ph.D. Thesis, 08.02.03, Lviv. nats. un-t im. I.Franka, Lviv, Ukraine, p. 19.
8. Onyshchuk, Ya.V. (2002), "State debt of Ukraine in the conditions of market transformation of economy", Ph.D. Thesis, 08.04.01, Kyiv. nats. un-t im. T.Shevchenka, Kyiv, Ukraine, p. 19.
9. Smoliar, Yu.O. (2004), "Mechanism of formation of the state internal debt of Ukraine", Ph.D. Thesis, 08.04.01, Nats. akad. derzh. podatk. sluzhby Ukrainy, Irpin, Ukraine, p.15.
10. Chuba, N.V. (2006), "Macroeconomic Analysis of State Debt in Transition Economy of Ukraine", Ph.D. Thesis, 08.00.01, Lviv. nats. un-t im. I.Franka, Lviv, Ukraine, p. 20.

Стаття надійшла до редакції 19.03.2016 р

 870 1310	(http://www.poligrafua.net/)		PORT (http://uaport.net)			Вропу
(http://www.bigmir.net/) ТОВ "ДКС Центр"						